

Usprkos nevremenu

Por. b. b. Dušan Vesić, Split

Slušao sam priču starješine u kabini komandanta torpednog čamca. Nije govorio o sebi i drugim oficirima, već o posadi, koja je ulagala krajnje napore, da izvrši zadatak. Gotovo iste takve priče mogu se čuti i na drugim brodovima. Upravo to i nisu priče, već sličice s prošlog krstarenja, s vježbi pod teškim vremenskim uslovima, u kojima se obučavaju ljudi na brodu.

Zar je dovoljno napisati samo nekoliko crtica o razvodniku Josipu Jurkoviću, koji se prvi javio da dobrovoljno izvrši zadatak? Mogao je to i neki drugi, ali na brodu kao i u kući, najobičnija je stvar — dobrovoljno javljanje mornara, da izvrše baš onaj zadatak, koji je najteži.

— Bili smo u teglju prije početka vježbe — priča poručnik korvete Cerić — škopac je sa pramčane statve pao u more. Nikako ga nismo mogli dohvatiti, iako je jednim krajem visio o brod.

— Jedan mornar neka se pripremi za spuštaenje pomoću konopa! — naredio je komandant.

— Ja . . . Ja . . . Ja . . . — javljali su se mornari.

Jurković je bio najbrži. Drugovi su ga pripremili, svezali i spustili. Ali to nije sve . . .

Spustili ga i držali mornari, a Jurković je cijelih 15 minuta visio nad samom morskou površinom, šiban vjetrom i ostrim kapljicama mora.

Do kože mokrog, izvukli smo ga na pulubu — kaže komandant — a on se samo smiješio.

***

Nije izgledalo, da će nevrijeme uskoro prestati. A zadatak se mora izvršiti. »Neprijatelj« je morskim putem dovlačio pojačanje. Naš zadatak bio je — da ga u tome spriječimo.

— Pripravnost . . . — još uveče je slijedila komanda.

Isplovljavamo iz luke, a vjetar pojačava. Meteor predskazuje naglo pogoršanje vremena. Valovi se sve jače osjećaju ukoliko brže napuštamo sidrište. Neki postaju već toliki, da prelijevaju pramac i udaraju u most. Mala pauza, pa opet. . . . Čitav niz valova prelijeva preko mosta. S jedne strane »neprijatelj« i vjetar, a s druge valovi, koji su nemilosrdno šibali po licima posade na palubi.

— Polijeva? — pita komandant signalistu, koji kraj njega stoji na mostu.

— Polijeva, družo komandante! — odgovara mornar Mate Bekavac, a lice mu mokro od oširog vjetroa.

— Je li ti hladno?

— Ha, znate i sami kako je — smiješi se dobroćudni mornar i skida kapi vode sa čela. Valovi opet nailaze i to još veći i češći, da se jedva koristi pauza da se uzme zraka.

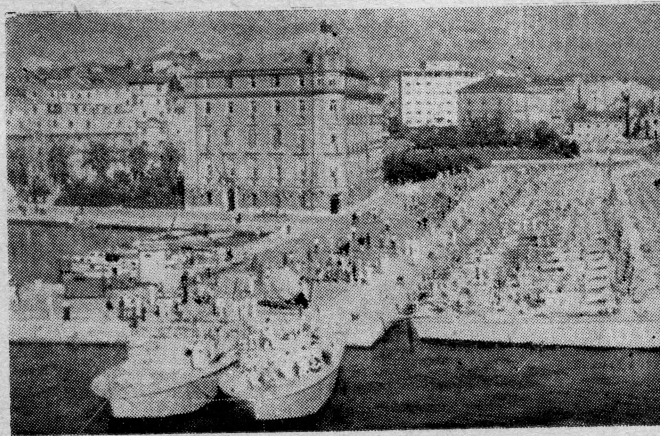
Konačno, brodovi su stigli na poziciju iščekivanja. Torpedne čamce, koji su se nalazili u

nepokretnoj patroli, izvjestili su o nailasku »neprijatelja«. Naša avijacija je također djelovala.

— Pripravnost — naredio je komandant. Uostalom, i da nije bilo naredeno, svi mornari su to već osjećali i bili na svojim borbenim stanicama.

Promatra se napad avijacije. Piloti su poslije uporne borbe »neprijateljskim« snagama uspjeli da razbiju konvoj.

To je bio ujedno i početak napada torpednih čamaca.

Torpedni čamci na vezu

— Torpedni napad! — stigao je signal s komandnog broda.

Krenuli smo u borbeni kurs s drugim valom avijacije — priča poručnik korvete Tomo Ristić — povećali smo rastojanje i . . .

Rastojanje između čamaca i »protivničkih« brodova se brzo smanjivalo. Čak i brže, nego što se to da zamisliti.

— Pali! naredio je komandant i torpeda su poletjela prema sredini broda . . .

Signal na jarbolu označio je vožnju u protukursu i odmah zatim brodovi su krenuli u bazu.

***

Na poziciji prikupljanja jaki vjetar i slabo more torpednim čamcima ne dozvoljavaju zadržavanje. Od teškog mora i kiše mornar s pramca jedva vidi zastavu na krunom koplju. Teško se razaznaju siluete čamaca, koji pristižu iz raznih kursova. Komandant primjećuje, da nekih brodova nema.

— Ja »Mara« . . . Ja »Mara« . . . — tipka radiotelegrafista na svom tasteru i poziva brodove po naređenju komandanta.

— Javite poziciju . . . Javite poziciju . . . — čuje se glas iz etera.

Plovili smo i stalno bili u vezi s brodovima, koje smo tražili — priča mi jedan oficir.

— Radar nam je stalno uključen i tek na rastojanju od jednog kabla uspjeli smo da uspostavimo optički kontakt.

Svjetlosnim farom »navodili« su čamac na od-

ređenu poziciju i u zbijenom stroju uplovili na sidrište.

Završena je još jedna vježba u ovoj eskadri. Bilo je to i poučno i korisno za mornare i starješine u pogledu sticanja novih iskustava. Svi su bili zadovoljni, jer je zadatak dobro i uspješno izvršen.

Elektronska klinika

Dok me jedan drug vodio po prostranim svijetlim halama, salama i kabinetima, počeli smo razgovor, iz kojeg sam shvatio, ako ne ono najuže vezano za njihov poziv, onda bar osnovne razloge postojanja ove institucije.

— Znaite, uloga elektronike u suvremenoj mornarici je velika i mnogostruka. Može li se zamisliti gotovo ijedno sredstvo ili oružje na modernom ratnom brodu bez električnih uređaja?

Brzo sam u sebi nabrajao bar ona najvažnija oružja i službe: artiljerija, mine, torpeda, veza, navigacija, osmatranje . . .

ske, artiljerijske i mnoge druge vrste radara. Uvukla se elektronika gotovo u sve pore ovog vida vojske.

Pa gdje su onda još poznati i neophodni instrumenti na brodovima: PEL, žiro-kompas, dubinomjer, UK — veza? I oni pripadaju ovoj ustanovi, remontnom zavodu i školi . . .

Samo to još nije sve. Ovi uređaji i njihova namjena manje—više poznati su. Ali, kad se rasklopi bilo koje od ovih sredstava, u njegovoj unutrašnjosti mnoštvo je otpornika, kondenzatora, elektronskih cijevi, zavojnica . . .

Danas je ovdje stvorena zajednička baza za rješavanje mornaričko-tehničkih problema taktike na moru.

Novi kadrovi u novoj službi

Počelo se s malim brojem ljudi, koji su s uspjehom završili kurseve, na kojima su dobili osnovno znanje, pa je njihovo usavršavanje nastavljeno u ovom centru individualnim radom, ljubavlju, upornošću i sklonošću za poziv elektroničara.

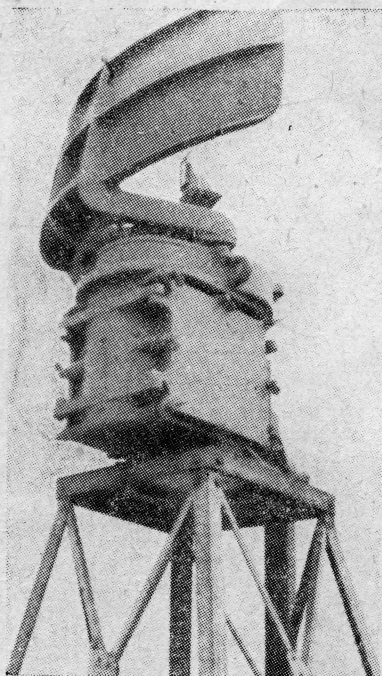
Sve je ovo iziskivalo ogromne napore, jer, ovdje najviše dolazi u obzir samoosposobljenje. Treba sve uređaje poznavati, u svaki posao se s krajnjom napetošću unositi i sve vidjeti i znati . . . Sve ugrađene aparate u ovoj zgradi montirali su sami nastavnici, slušaoci, starješine, radnici i mornari.

Novi stručni kadar — oficiri mornaričko-tehničke službe, elektronske specijalnosti, završavaju svoje školovanje u ovom centru. Gotovo svi — i podoficiri i oficiri — došli su s osnovnim vojnim kvalifikacijama, a izaći će kao visokokvalificirani stručnjaci, koji nimalo ne će zaostajati za kadrom školovanim u inozemstvu. I već se zna za neke: poručnici Krstić i Kulenović, potporučnik Krstić, vodnici Šverko i Gertig — to su samo neki od mnogih, koji su bili među prvim specijalistima, školovanim u ovom centru.

Velike uštede i veza s „Galebom“

Ne može se za kratko vrijeme obići ova ustanova, da bi se dobili jasni pojmovi. Potrebno je dosta vremena provesti među ovim ljudima.

— U radionici je naš upravnik radionice — reče mi jedan drug — »čuda« je u stanju da napravi, ni iz čega.

Radarska antena

— Ne može — odgovorio sam.

— Dabome da ne može, produžio je domaćin i nastavio da objašnjava razloge.

— Centar je počeo rad sa trofejnim materijalom, ali malo po malo razvio se u tako važan dio mornaričke službe. Aparature su najzad nabavljene. Ali kadra je nedostajalo . . . S tom namjerom stvoren je centar. I njegov je zadatak jednostavan: rješava pitanje ugrađivanja i održavanja postojećih sredstava u ratnoj mornarici.

Rekao je: »Zadatak je jednostavan . . .« A odjeljenja je mnogo i odsjeka još više. Eto, na primjer, radar — radio odjeljenje. Pa onda u tom odjeljenju opet odsjeci za osmatračke, navigacij-

Naručili su razvodne table od jednog našeg poduzeća. Trebalo je, pored ostalog, da budu i u ograničenom vremenu gotove. Poduzeće je kalkuliralo, odugovlačilo i poslalo ponudu: 350.000 dinara po jednoj tabli. Skupo!

Došlo je to do ušiju upravnika radionice, a on pravo kod načelnika.

Porazgovarao načelnik i s ostalima i odobrio posao. Zna i on, da upravnik sam to može napraviti. Ali, da li će moći i mornari ... I to još u tako kratkom roku?

Prihvatili su se posla i navrijeme ga završili. Prva ploča koštala je oko 80 hiljada dinara. Druga još manje ...

— Pišite o ovim mojim mladim drugovima — obraća mi se upravnik — pravi su »sokolovi«. Bez njih bih i ja slabo mogao ... Udarnici su to ...

U jednom odjeljenju instalirane su radiostanice, posebno primači, davači, teleprinteri ...

— Kad je »Galeb« plovio dalekim morima, vozeći maršala Tita — priča kapetan korvete Glavinic — radili smo danju i noću skoro deset dana, samo da bi navrijeme uspostavili vezu. I ona je od prvog dana do povratka besprijekorno funkcionirala.

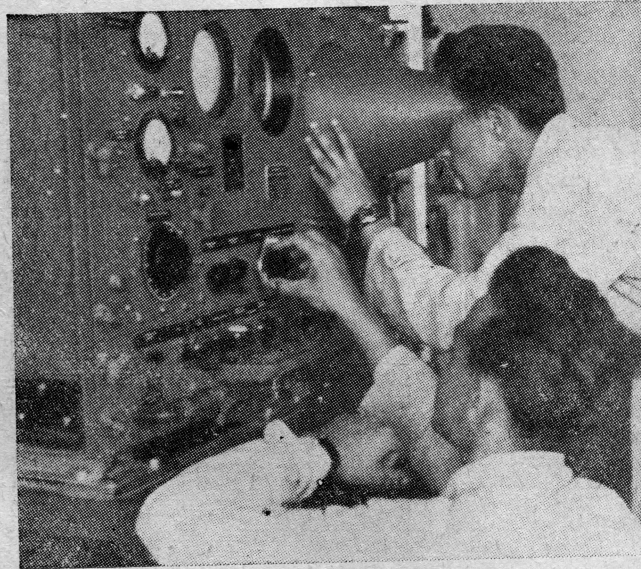
Teorno i praktično

Oko jednog osmatračkog radara sjedali su radar-mehaničari, aktivni podoficiri, ljudi, koji su došli iz jedinica veze da se osposobe ...

— Ima li koje nejasno pitanje s prošlog časa? — upitao je nastavnik, kapetan Stipe Bralić, prije no što će praktično objasniti sheme osmatračkog radara.

Jedan od slušalaca se javio, pa pošto je dobio objašnjenje na svoje pitanje, kapetan je strp-

ljivo i bez žurbe prešao na novu temu. Posmatrao sam tog čovjeka kako tečno i metodski razvija svoj čas. Dok im je govorio i objašnjavao pojedinosti, bio je u stalnom kontaktu sa svojim slušaocima, pazeći, da im ni za trenutak ne oslabi pažnja.

Za jednim od elektronskih aparata

Sličan rad je i u ostalim prostorijama. Kao doktori, vršili su operacije nad svojim »pacijentima«, stičući nova znanja. Napustili smo ih sa završetkom radnog dana i iz velikog zelenog kruga nazirale su se samo ugrađene velike i čudnovate antene, koje odaju ovaj veliki i suvremeniji elektronski centar naše ratne mornarice.